

יוסי קליין

כל מלחמה נגמרת ככה

אהוד עזרן ולקובסקי

אף אחד לא רוצה לזכור איך התחילה המלחמה הזאת. גם היא, כמו קודמותיה, תכוסה בערפל אפור שמידך של שכחה והדחקה. מי זוכר מתי היה "עמוד ענן", מי זוכר את "החדר האטום", בוויקיפדיה כתוב שהמלחמה הזאת התחילה ב"ידי טילים". אף אחד כבר לא יזכור שהיא התחילה כשהממשלה ניסתה לנגצל את רצח שלושת הנערים כדי לפרק את המאס. או שכתנו, לא נורא. פנינו אל המלחמה הבאה.

אחרי מלחמה – כל מלחמה – מסביר לנו צבא של יועצי תקשורת שבי סך הכל לא היה כל כך רע. טוב, לא בדיוק ניצחנו – הרי עם כל כך הרבה חיילים הרוגים אי אפשר להגיד שניצחנו – אבל עריין אפשר לומר ששום דבר עוד לא גמור, ושהמלחמה הזאת היא עוד חוליה בשרשרת שבסופה ניצחון, לאשליה שהשל השתבש בגלל המנהרות, ואם רק נבתי או ראשו שהן מליש של בוגדים ששוהמנות הכי קרובה נקדע להם את הצוהר.

כמו המלחמה הבאה וכמו זו שאחריה, תיגמר גם זו בוועדה שבעצם קיומה תכין את הקרקע לכישלון הבא. ועדת חקירה תפתח אותנו לחשוב שהכל כבר מאוחרות ואפשר כבר להתפנות לאולמרט ופישה. ועדה שתמי כר אותנו לאשליה שהשל השתבש בגלל המנהרות, ואם רק נבתי או ראשו של הארצי לחגול ננצח במלחמה הבאה. זו טעות. אם לא יהיו מנהרות כשיו, יהיו אחר כך. ואם לא מנהרות או מתאבדים, או טילים חודרי כיפת ברזל או כל נשק אחר שישתמש בו אלה שגנבם אל הקיר.

כאן נלחמים, כאן לא שוויון, גילתה לנו השרה ציפי לבני. היא צודקת. אלא שבתעביה היא לא שכאן לא שוויון, בתעביה היא שאנחנו לא שוויוניים. אנחנו לא שקולים, לא זהירים, לא מוחשבים. אנחנו חושבים מהבטן והולי כים עם הראש בקיה. להולך עם הראש בקיר תיתן ועדת חקירה תחושה נעימה שהוא "מפיק לקחים". אל תשכחו את ה"לקחים" בראיונות שלכם, יזהירו יועצי תקשורת את השרים. לקחים הם כבר לא שיקוף, אבל לוועדת החקירה יגיעו השרים מוככים. תשב הוועדה בראשות פלמ"ח ועדת ותחקור איהפ בדיוק היה הממונה על המנהרות בבוקר 8 ביולי, איהפ היו המפתחות, ולמה הממונה על המנהרות לא העיר באתו בוקר את סגן הממונה (המפי" תחות היו אצלו). חקיקטי הצמרת של השרים ישאלו מעלבטן מה למרשי ולמנהרות, וכולם יזהירו למשרד כשעל שפתיהם חיוך קטן.

הוועדה לא תשאל אם נכון לברוק את המלחמה הזאת לפי נוסחת עלות/תועלת. היא לא תברוק אם מתם של עשרות חיילים ומאות נשים וילדים היה שווה את התועלת שהביאה. היא לא תשאל למה לא מראים לנו בטלוויזיה את "התמונות הקשות" שרואים בעולם, האם בגלל שתי מונות כאלו היו משמחות אותנו יותר מדי, או מעציבות אותנו יותר מדי? היא לא תשאל מי ניצח ואיך נראה ניצחון. כדי לדעת מי הפסיד לא צריך ועדות חקירה. "אם מישהו מפסיד, זה רק אתה/איש ממשלות יוצאים בלי אף שריטה/ כתב בונקר לוינ לפני 45 שנה (כי גם במלחמה צודקת)".

אחרי הוועדה והוויכוי, שינוטח בשפה מעורפלת במיוחד, נקבל שוב את ההנהגה שהולכיבה אותנו למקום שבו אנחנו ממצאים עכשו. ואז, אחרי שי חולקו התקנים, ייקח הגרד המדיני את העניינים ליידיים. כדאי לזכור את הרגע הזה. זהו הרגע שבו תיוולד המלחמה הבאה, שגם היא תישכח. אנחנו יודעים איך גורל משבר שטופו מלחמה: זה מתחיל בקינה על "שאינ עם מי לרבר", עובר להוראה המוצה ש"נפתח חלון הורמנויות מדיני" ונגמר בפיצוץ השניות בגלל חשיפת מסמך סודי שקיבל נפתלי בנט, ושבו ייתכב שאין לו מה לדאוג, שהשיחות יימשכו לנצח, או לפחות עד המלחמה הבאה.

ייתכן שהמלחמה הבאה כבר בדרך. ייתכן שגם נתניהו מבין שדרוש עכשיו כיוון חדש, מחשבה רעננה, משהו יצירתי. מירי רגב ורני דגון מפי חדרים אותה, בנט מופיע כסוטיף. רעיונות יצירתיים אל חסרונים. אחד מהם שיופיו בפשטות, שידל למשה פיילגין, בשבוע שעבר הציע פיילגין לני תניהו לכבוש את כל הרצועה ולעודד את אוכלוסייתה לברוח לטניו. כך ונכל לצוד כמה ציפורים במכה אחת: להיפטר מהפלסטינים, להיפטר מהי טילים והמנהרות ולהפוך את עזה לא פורח. אני יכול לדמיין את האושר על פניה של רב. מספקים אמנם יצקצקו, אבל לי רווקא נדמה שהעם יאהב את זה. סוף סוף מישהו עם פתרון יצירתי.

מכתבים למערכת

אשמת האח הגדול

בתגובה על המכתב של רוית רודימיק'דן דותן, "מלחמת צוק העתים" ("הארץ", 6.8.)

שני אחים, בוגר וקטין, במצעים מעשה קונטרס נופסים על חם. "אבל זה היה הרעיון שלו", אומר הגדול להגנתו, בעודו מצביע על אחיו הקטן ומתפלא מדוע הוא (הבוגר) מקבל את העונש העיקרי. אם נקיש לעניין ההתנהלויות, האשמת המלחמה בכל רע, כפי שעושה רוותי הרדיי מקמירדות, אי בהחיות הטלת האחריות על האה הקטן שהממשלות לרודותיהן זה הוא הגדול, ולמעשה המבוגר האוראי. בלא מתן הרשת, ולפעמים עידוד של ממש, מטעם ממשלות ישראל, לא היו ההתנהלויות קמות כלל.

בתוך כך יש לזכור, שכלל אין מדובר בממשלות ימין בלבד. ההתני חלות הראשונה, כפר עציון 1967, המקום שממנו נחטפו שלושת הבנים, הוקמה כבר בשנת 1967. עמוק בתוך הקונטרס הישראלי או, ובעת ששלטה ממשלה בראשות מפלגת העבודה, השמאלנית (כביכול). גולדה מאיר ומשה דיין ראו בהתנהלויות ררך לשפר את עמדת המיי קוח שלנו מול אויבינו של מקום לתחות על המסוריות של שימוש כזה בבני אדם). לאורך עשור, שהתעברה הפסיחה את השלטון ללימין, וגם כשהקימה ממשלות לאחר מכן, לא פונו ההתנהלויות.

בימלא אחרות, עד כה מתנחלים כמעט לא התבקשו על ידי ממשלות ישראל לעזוב את בתיהם. וכשהתבקשו לעשות זאת, המקיים של פיגוי סיני ועזה (שניהם על ידי ממשלות ימין) מראים, כי אם וכאשר יינתן ציווי כזה, המתנחלים יצייתו לו, ואם גם ברמעות. נותר רק לקוות, שני סיון העבר יתמשה גם בעתה. ואולם האשמה הגורפת של המתנחלים של ככל רע, ובפרט הרעיון שהמתנחלים צדיקים להודות לחמאס על התחי וקות עזרתם בציבור הישראלי, מרמיים ריח של יזורה, התנשאות, ואף של שגארה לשמה. יש לתחות, שמא שנאה מסוג זה אינה הטיבה להתחו קות של גורמים ימניים קיצוניים וקצאים, העלולים לפצוע גם וגם הכלל. ד"ח אומי לייסנב, ירושלים

ש

קר דוברים אלה הטוענים כי שאנו שרויים בסכסוך נצחי, את הסכסוך מאז קום המדיי נה, אפשר להבחין בכמה שלבים משמעיני תיים. בשלב הראשון, שנמשך כ-25 שנים, ממלחמת העצמאות ועד מלחמת יום הכיי פורים, התנגד הסכסוך בינינו לבין מדיניות ערב. לאחר מלחמת יום הכיפורים, יצאו מדינות ערב מן העימות האלים ונשארו פנים אל פנים עם הפלסטינים. השלב השני, של רגיעה מול אלים ישיר בינינו לבין הפלסטינים, החל במלחמת לבנון הראשונה ב-1982, ונמשך דרך האינתיפאדה הראשונה והאניי תיפאדה השנייה עד שנת 2005.

עם רעיכת האינתיפאדה השנייה והקמת ממשלת מאמוד עבאס וסלאפ פיאה, הסתיים הפקח הזה. הרשת הפלסטינית יצאה מן העיי מול האלים ונתורה שני איי התנגדות עיקשיות חיובאללה ללבנון וחמאס ברצועת עזה. השי לב השלישי, שנפתח במלחמת לבנון השנייה ב-2006, נמשך דרך מבצע "עופרת יצוקה" ב-2008 ומבצע "עמוד ענן" ב-2012. לאחר מלחמת לבנון השנייה נכנס חיובאללה למצב של רגיעה מול ישראל, ולאחר "עופרת יצוקה" גם בין חמאס לישראל.

המגמה ההיסטורית ברורה: העימות האלים עם הפלסטינים מתקרב לסימו. האופן שבו התגלגלו הבריים למבצע" צוק איתן" אף מחוק את האבחנה הזאת. חמאס נגדר לעימות הזה לא מרוצנו, אלא מתוך אובדן שליטה על המהקר שהחל ברצה שלושה הנערים בידי הורי ליה מקומית, שפעלה, קרוב לוודאי, על דעת עצמה. עימות הגיבה בלחץ מסיבי על חמאס בגדה, והנהגת הארגון ברצועה ניצבה בפני אילוף בלתי נסבל מבחינתה, ופתחה בידי טיי לים לישראל. חמאס הגיע לאחסן הזה מפני שלא היה מוסגל להגיע להחלטה האסטרטגית של מהגה תחומה עבאס, לחדול מן העימות הצבאי לפלסטינים הרבה יותר.

קודם לכן יום חמאס מהלך משמעוני תי, בקבוש להתפיים עם עבאס ולהתחיל לממשלתו. היתה זו רכבו לנסות להיחלץ מן

הבידוד ההולך וסוגר עליו גם בעולם הערבי, ומן האילוצים האיריאולוגיים, המונעים בערו מלאמץ קן פרנמטי כלפי ישראל. ואילו יש ראל, כנשוכת נחש, פעלה במרץ להכשיל את החיבור בין חמאס לרשות.

מאז עלה עבאס על התיב המדיני, עושה ישראל כל מאמץ כדי לעכב את רצח ההסדר עם הפלסטינים. הרגע שבו תצטרך לשרי טט מפות, לקפל התנהלויות ולסייע בהקמת המדינה הפלסטינית השכנה. אין טעם אפילו לזות בטענות אל קברניטי ישראל על התנהגות האווילית מול עבאס, שכן גם הם פועי לים על פי תכתיביה של איריאולוגיה חסרת תחולת ומתוך האינרציה של פריקטיקה סספק אח הם עצמם עוד מאמינים בה.

עמים אינם מתפייסים, אך מדינות חותמות על הסכמי שלום למען רוחות תושביהן

התיאור הזה אינו מתייחס לשינוי תפישות ועמדות, אלא לאילוצים. אינני מאמין בשינוי תפישה, לא בצד הפלסטיני ולא בצד שלנו, בוודאי לא כאשר מדובר בתפישות פורמנטל לטיטיות הנובעות ממעמקי התרבות תפישות או הרתית. אינני מאמין בהתפייסות – עמים אינם מתפייסים. אבל מדינות עושות שלום וחתימות על הסכמים כדי להבטיח את שלום תושביהן ורווחתם. גם ההתנהגות של מדינות ערב מעיפה על כך. רק ארגונים לא מדינתיים, כמו חיובאללה וחמאס, יכלו להרשת לעצצם להמשיך את הסכסוך האלים עד שהתנפצעו על קיר ברזל ממש.

ז'בוטינסקי, שטבעו את המונח "קיר הברזל", שאותו יש להעמיד מול התנגדות העיבית, צדק בטופו של רבב. אך בזמנו, זמן המנדט הבריטי, לא היה בכוחה של הציונות העממית קיר ברזל כזה. את הקיר העמידה בריטניה, ואליה התמכון אז ז'בוטינסקי, כמי שתסייע לציונות, באמצעות גורמים עבריים, לרכש את ההתנגדות העיבית. ואולם, כדי להשיג את התמיכה הבריטית בהמשך המפעל הציוני בתקופה שבין מלחמות העולם, הדרך

דימיטרי שומסקי

הגענו לשלב שאחרי הכוח

שהציעו חיים ויצמן ותנועת העבודה, תוך נכונות (מאולצת אמנם) לפשרות עם הפלס"טינים, הוכחה כעדיפה על הכוחנות החשופה שהציע ז'בוטינסקי. היא היתה טובה יותר לא רק להבטחת תמיכתם של הבריטים, אלא גם לבניית הכוח הצבאי של היישוב בארץ, שעי תיר היה להחליף את "קיר הברזל" הבריטי מול הערבים.

גם הכוח הגלום בישראל היום הוא במיי דה רבה כוח שאולי. שום מדינה בעולם כיום אינה יכולה להישען על כוחה בלבד. גם ארצות הברית, מצממת-העל החיירה העל, כבר אינה יכולה להרשות לעצמה להתעלם מן הפורום הבינלאומי. היריבוים על חולשת ארה"ב ועל רפוטו של הנשיא ברק אובמה הם דיריורים ריקים, הנובעים מאי הכנת התמורות המת רוחשות והיות בעולם, שכליו נעשים שלובים יותר ויותר.

העולם הזה סוגר עלינו ומגביל את חופש הפעולה שלנו. הוא מתנהל על פי נוסחאות אוניברסליות, שבלעדיהן לא ניתן לקיים שיי תוף פעולה בינלאומי. כיבוש ושליטה בעם אחר אינם עולים בקנה אחד עם הנוסחאות האלה. יש בינינו כאלה הבונים על "ארישות העולם" ו"סבל אנושי" הם המטבעות העוברים לטר מדובר ב"ארישות" או "רגישות", כי אם בכללי ברזל, שלבעדיים אי אפשר לקיים את החומה הבינלאומית.

אנו נכנסים לשלב הרביעי בסכסוך, השלב המדיני. ובו אנו ניצבים לא רק מול הפלסטי"נים, כי אם מול העולם כולו. "זכויות אדם" ו"סבל אנושי" הם המטבעות העוברים לטר רח בשח"ושיג העולמי, המתקיים מאז מלחמת העולם השנייה; עליהם ייסובו הסעינים הפלסטיניים הפאקטיבים בדיונים הצפויים. המציאות החדשה תעמיד את ישראל בפני אילוצים שנטסכו ממנה כל עוד נמשך העי"מות האלים עם הפלסטינים. האילוצים הללו עלולים לכלול החלטות שיובילו לבידוד של ישראל בידה הבינלאומית, ויתלגלו לסי קציות תרבותיות, כלכליות ומדיניות. איני סבור שגם אל תתקשץ ישראל להיאחז במר"ב צובותיה האיריאולוגיות ולהחיק בנחלותיה בשטחים ויהי מה.

פרופ' עוזרן הוא היסטוריון, חוקר תולדות הציונות ומדינת ישראל

ערן ישיב

כוחו של שיקום

המלחמה בין ישראל לחמאס בעזה היא, בין היתר, תולדה של המצב הכלכלי. הפתרון לסכסוך המייאש הזה אינו צבאי. יש ראל לא תוכל "להסל" את חמאס. פתרון בר-קיימא הוא ככלכלי, אך לא בצעדים קטנים ולא ב"דלת האחורית" – דרוי שה קפיצת מדרגה, עם מעטפת של נוכחות בינלאומית. כרגע המהלכים המדיניים אינם מכוונים לכך, ווהיי שגיאה קשה.

בעזה 1.76 מיליון תושבים החיים בצפיפות שהיא השלישית בגובהה בעולם, 4,800- נפש לקמ"ה. התשתיות במצב רעוע – הפסקות השמל של שמונה שעות הן דבר שבשגרה. שיעור האבטלה היה כ-41% ברבעון הראשון של 2014, ובקרב צעירים 58%. בתנאים כאלה אין אפשרות לייצור הדיקף משמעותי. התוצר לנפש בעזה הוא בסביבות 1,500 דולר בשנה. בגדה הוא כפול מזה. במדרג העולמי נמצאת עזה במקום 174 מתוך 223 מדינות. נתוני העוני הם בתאם: 39% מתחת לקו העוני (18% בגדה), כשקו העוני הוא הכנסה של 2,293 שקלים בחודש למשק בית בן המש נפשיות. תחולת העוני העמוק היא 21% (8% בגדה), וכשקו העוני העמוק הוא 1,832 שקלים בחודש. אפשר להבין מהי רמת החיים ועם הכנסה של כ-400 שקלים לחודש (למבצעה דולר ליום).

מצוקה כלכלית ורוחת אמות לתוקפנות ולעימות צבאי. עוד לפני עליית חמאס לשלטון הרסה ישראל מתקני תשתית ברצועה, ומאז המצוקה הכלכלית עוד החמירה בשל הפעולות של השלטון החרי במי צדים נגד המנהרות, ובשל החמרה בהגבלות שמטיילה ישראל. למעשה נתונה עזה למשטר סנקציות כלכליות חריף מצד מצרים וישראל, ואם לא די בכך, הלה ירידה בתמיכה הכספית בחמאס מצד איראן וסוריה, ונוצר קושי בתשלום משכרי רות לטקטור הציבורי בעזה.

לא בכדי דרישותיו של חמאס באש ומתן על הפ"קת האש, התייחסו ל"מצור" על עזה ולפתחת המשק. המנהרות לסיני הן תגובה "טבעית" לבידוד הכלכלי-לי. להערכתני, היתה זו טעות להחריף את המצב הכלכלי ברצועה מבלי לספק פתרונות יזומים. לעיתים יהיה מה להפסיק תקטן נבונותם לעימות. בשגוג לככי לי עשוי גם להביא בחמשי ליידיה ככוחו של החמאס ושל תנועות קיצוניות אחרות. כעת יש הורמנות פו גלייס את קטאר, טורקיה ומי צרים, ולתחוה על חמאס להסכים לפיתוח כלכלי, שיכול להיעשות לפי המלחמה.

עזה יכולה לפתח תיירות ושירותים, שמול חופיה

פיתוח: עזה יכולה לפתח תיירות ושירותים, ואת שדה הגו הימני, שהתגלה מול חופיה ב-1999. בטווח הקצר והבינוני ניתן להפנות השי קעות רבות לפיתוח התשתיות הפיסיות והשירותים הציבוריים, שגם יספקו תעסוקה. חשוב להדגיש ש זאת, כל לשם כך נדרש שיוני טויר, לא רק הקלת המצור ופתיחה מסוימת של המעברים. צעדים קטנים לא ישיגו את המטרה, ואולי אף ירעו את המצב בטווח הארוך. יש להקים מנגנונים הרשים בינלאומיים ליישום השינוי. האויל ולא מדובר בטיי פול של חמאס או של ישראל, ותיודרש הסכמה של מדינות וגופים בעולם להירתם למשימה.

בנייה: לשם שיקום ההריסות מהמלחמה יכול קומו גבו הבנק הערי למי להקים כוח משימה. בתוך שלוש שנים מתחילת העבודות אפשר להביא את רצועת עזה למצב סביר מבחינת תשתיות משקיות, ובתוך 6-8 שנים אפשר להביאה למצב טוב, בין היתר, על ידי העסקת עובדים מקומיים. חשוב שכוח המשימה יהיה בשליטה בינלאומית, ייוועץ כמו"מחים חיצוניים, ויפרסם באופן ברור וישקוף את עבודתו. הפרסום יקדם את השינוי התורעיני הנחוי לקידום הכלכלה ברצוי עזה. מעבר לעלות של שיקום הבתים והמבנים שנהרסו, תיודרש השקעה של כ-800 מיליון עד מיליארד דולר בשנה בשלוש השנים הקרובות, וכמצי מיליארד דולר בשנה, במהלך 3-5 השנים הבאות. רצוי שהבתים והמבנים יבנו ברמה גבוהה יותר מאלה שנהרסו. רבד זה עשוי להשי פיע על אמון האוכלוסייה ולגייס את תמיכה בפיתוח הכלכלי.

מימוץ: המימוץ לקידום כלכלת עזה יביא ממדינות ערב וממדינות המערב העשירות. כדאי גלייס תרומות מכמה מדינות כדי לפזר את הסיכונים, וניתן לעשות זאת באמצעות קרן חירום בניהול הבנק העני למי. בטווח הבינוני והארוך יש להקים בנק ייעודי לפיתוח עזה, במתי כונת של מוסדות החסוג הזה בעולם.

תשומות: החשש המרכזי בישראל הוא כי תשומות לייצור ינו צלו לצרכים צבאיים, כמו השימוש שנעשה בחומרי בנייה להקמת המנהרות. כדאי לזכור שה קרה דווקא תחת הסגר הישראלי. אבל כדי למנוע את האפשרות הזאת אפשר ללמוד מהניסיון של הבנק העולמי ופויים אחרים, שגילו לא פעם כי הסינו אינו מגיע ליעדיו אלא לידי אינטרסנטים או שליטים מושחתים. לכן פותחו מנגנונים להעברת הסינוע ישירות ובשלבים, כאשר כל שלב מותנה בהתקדמות הפרוייקטים. אפשר להשתמש בשיתות כאלה גם בעזה, דרך גורמים בינלאומיים.

ביטחון: לא יחיה ניתן למשח את הצעדים הללו או בתשתך האלי מות. כדי לאפשר את הבנייה והשיקום בעזה, לפחות בהתחלה, יהי צורך בכוח שיטור בינלאומי, מהסוג שנוטה להיות ובלבנון. לישראל יש אינטרס ראשון במעלה למוסט את העיונות בעזה באמצעות וווחה כלי כלית, והיא זקוקה לעזרת העולם של חיים.

פרופ' עוזרן מלוך המפי"ל לכלכה ע"ש בריילס באוניברסיטת תל אביב, והוא ראש הוועינת לכלכלה ולביטחון לאומי במכון למחקרי ביטחון לאומי

גם היהודים מרדו בכיבוש

איני סבור שהשוואה בין הפלסטינים היום ליהודי ארץ ישראל בימי המרד הגדול ומרד בר כוכבא תגרסו למי מהישראלים להראות הבנה למעשי הטרור של החמאס, וגם אין סיבה לכך. יש להזקיק את הטרור הרצחני של חמאס נגד ישראל, כפי שאפשר לתעב את הטרור הרצחני של הקנאים היהודיים. אך

אם נחדל לראות כפלסטינים בני דמותם של יהודי הגולה מחוסרי המולדת, ונראה אותם כפי שהם – עם המושרש ממולדתו כמו יהודי הארץ בימי בית שני – אויל נוכל להעריך את גורל היוותרו של הפלסטינים המתונים, הב כונים להסתפר רק בחלק מצרצם. ייתכן שאז גם נפתח את לבנו ליווימה הסעודית, למשל, שדומה כי לאחה שעקיבא אחר פריש מעצור"תו ב"הארץ" שכחו אף קוראי את דבר קיומה. אמנם יש סכנה שהשוואה בין פלסטינים ליהודי ארץ ישראל בתקופה הרומית עלולה לגרום לנו להישאב לתפקיד הרומים, ולערי לל לפלסטינים לא של שמספר שעוללו הללו ליהודים, אך במקרה זה אנו עלולים לאבד כליל את הוואתם היהודית. לא תהלי? לא רק בגלל הוואת, אלא גם ובעיקר, בגלל המהות. שרירי כולנו זוכרים מה עלה בסופו של דבר בגורלם של הרומים.

הזמן לבנות ולנטוע

האיפוף ושיקול הדעת המרשימים של בנימין נתניהו במלחמה האחרונה נוטעים בנו תקווה, שהוא האיש שביבאי של שלום. נדמה לי שהוא יודע, שלאחר שניתצנו, האברנו, הרסנו, עקרונו והרגנו – הגיעה העת לבנות ולנטוע. כלי הוא, הכרוימט היודיע דן, יקיר קוואליציה בינלאומית שתעלה אור של תקווה בכנס מנהרות התופת של תושבי עזה, הוא ייכנס להיסטוריה כאיש שסיים את עידן האיבה בינינו לבין הפלסטינים. כשתהיה לפלסטינים מדינה ולכל משפחה בית ויות, יהיו גם הם ככל האדם ולא ירצו לצאת למלחמות שסיגו אותם לנקודת האפס שבה הם מצויים עתה.

אעל וואותנו לנקודת ההתחלה, לחוק את המי תונים במפלגתנו ולעשות מעשה. אנתנו רוצים להבטיח לילדינו ולנכדיו עתיד אפשרי בארץ האחובה וסמונת הרם הזאת ומאמינים שנת"י ניהו שתף ומאוייונו. כל איותת שלו שהוא הולך בדרך הנבונה יחוק אותו ויוכיח, שהוא מדינאי שטובת עמו לנגד עיניו.

פרופ' ניצה בן־דב, חיפה

ביטחון מולא בעתידנו

בתגובה על "מדוע השמאל יפסיד" אתת יוסי נובוטו ("הארץ", 6.8.)

אני חקלאי – עובר אדמה זה שנים רבות, עניין המקנה לי ביטחון מלא בעתידנו כאן, בארץ ישראל. אינני ימני ולא שמאלני, ומעו

זמן האחרון, ובמובנה בימי "צוק איתן", נוטים אנשים בקרב מה שנותר מהשמאל הישראלי להשי ברובו מברומם או במפורש, בין הפי לטטינים ליהודים בגלות. אולי הם מניחים, כי אם ייזכרו היהודים הישראלים בריכו, ברידיות ובמצוק שטב שהיו מנת חלקם של היהודים בגלות, יגלו מעט אמפתיה לקורבי נות הכיבוש הישראלי.

אני חשואה זו אינה אמינה כי למעט מקרים יוצאים מן הכלל, לא נקטו היהודים בגלות פעולות אלימות קיצוניות נגד משעי בדיהם. לא כן התנועה האלויתת הפלסטינית, המנהלת מאבק אלים בכיבוש, הגובה לא אחת קורבנות תפים ממשע בצד הישראלי.

ואת ועוד דווקא הנטייה לדמיין את הפי לטטינים כיהודים בגלות מיקרה במידה רבה לתופעה המושגת הידועה בשם "תהליך השי לום", כירוע, עם המתונים שבקרב ההנהגה הפלסטינית אינם מוכנים לוותר לו על הדי רישה שישיראל תחווה לגבולות מאי 67, ולא על פתרון מוסכם לבעיית הפליטים. והנה, אותם יהודים ישראלים שטרם שכחו את מר גורלם של יהודי הגלות, מתפעלים מרובת לבם, בהיותם מוכנים לתת לפלסטינים שתי

תל אביבו מתי נגיע אל היום שבו לא יהיו אצי לנו דרי רחוב וקשישים ערידיים?

ישראל היא עובדה, אין שוב צורך לפרק פק בקיומה. הגיע הזמן שנתעלה מעל להחרה כתברה הישראלית, נראה לי קל דעת. המורח התיכון רותה, אירופה מוצפת בגלים איסלא מיסטיים, וייתכן בכלל שגם היושבים ל"לבטח" אי שם בחיק האוקיינוס אינם יודעים מה יילד יום. כשהמוני מוסלמים יחסמו יום אחד את כביש M6 בין קיל ללונדון, יתפכחו הבורחים.

נבות ברינג, ירושלים

בלי טילים וכיפות ברזל

בתגובה על "רעות מצצה בתוך סחי ומיאוס" מאת אהוד פריין ("הארץ", 29.7.)

אודי פריין מתפעל במלים חמות מגילויי הנדיבות והלכידות שגילתה החברה היהודית בישראל במשך מבצע "צוק איתן", כ"אש שפילסה דרכה לתפע מגנחלים מתות". אף דווקא כך הוא חושף עד כמה צדק גרעון לוי כשטען כי זו "מלחמת שולל".

הרי ישראל, על שתי לפחות, רצתה להיות חברת מופת, לא בתם מדינה ככל המדינות הנהה, למרבה הצער, "אדם לאדם זאב", נאנה פרידן, ובאמת, בחיי היום יוש שלנו, בלי טילים וכיפות ברזל, בלי "חייליני האמינים" ו"היעוף החזק", אנו מתקשים לגלות אפילו מעט מאותן חמלה ונדיבות כלפי עצמנו. והרי מה מונע מאשנו של פרידן לטגן קציצות מעט שבועי כעבור דרי רחובי מה עוצר את בנו מלקבץ מרי פעם איהו קשיש ערידי בדרום – אפילו בדרום